

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar

RAPPORT UV ÖST 2005:36

ARKEOLOGISK FÖRUNDESRÖKNING

Arkeologi i äppelodling och åkermark

Arkeologisk förundersökning inom Styrstad 11:6 och Agetomta 2:3, Styrstad socken, Norrköpings kommun, Östergötland.

Dnr: 422-1582-2005 & 422-1439-2005

Ylva Granath

Riksantikvarieämbetet

Avdelningen för arkeologiska undersökningar

UV Öst

Roxengatan 7, 582 73 Linköping

Tel. 013-24 47 00

Fax 013-10 13 24

uvost@raa.se

www.raa.se

Text och grafik Ylva Granath

Framsida I äppelodlingen. Foto Fredric Botvidsson

Utskrift UV Öst, Linköping, 2005:36

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, 801 82 Gävle. Dnr L 1999/3

© 2005 Riksantikvarieämbetet

Rapport UV Öst 2001:xx

ISSN 1404-0875

Innehåll

Bakgrund 5

Topografi och fornlämningsmiljö 5

Syfte och metod 5

Genomförande och resultat 6

Referenser 8

Litteratur 8

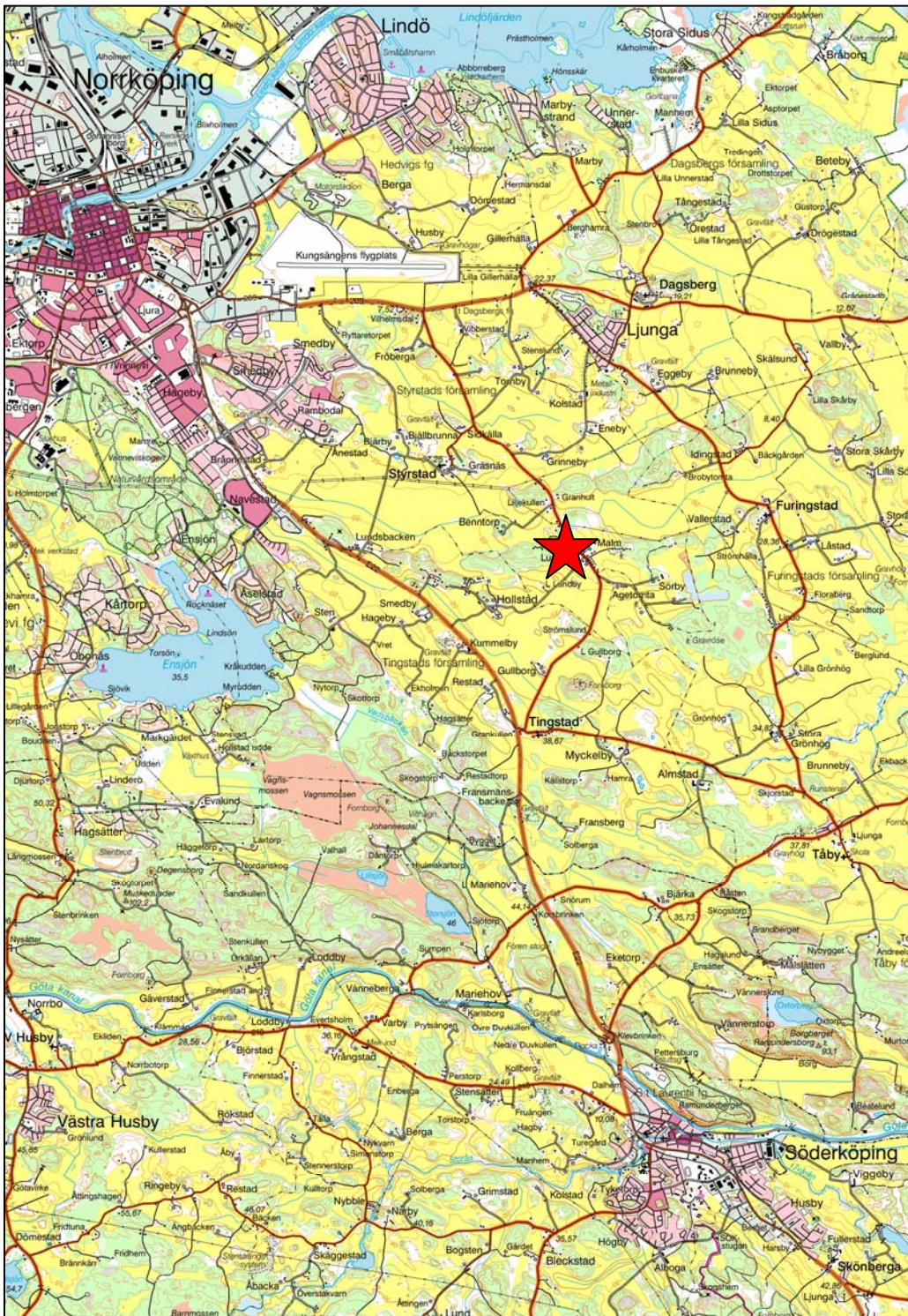
Arkiv 8

Administrativa uppgifter 8

Bilagor 9

Bilaga 1. Schaktbeskrivningar 9

Bilaga 2. Anläggningsbeskrivningar 10

Figur 1. Utdrag ur digitala Gröna kartan med undersökningsområdet markerat.

Arkeologi i äppelodling och åkermark

Riksantikvarieämbetet UV Öst har utfört en arkeologisk förundersökning inför planerad villabebyggelse inom fastigheterna Styrstad 11:6 och Agetomta 2:3, Styrstad socken, Norrköpings kommun. Vid undersökningen hittades ett par otydliga anläggningar och skärusten som kan knytas till en numera förstörd förhistorisk boplats på platsen. Anläggningarna undersöktes och borttogs inom ramen för förundersökningen. UV Öst föreslår inga ytterligare arkeologiska undersökningar. Arbetet utfördes under maj 2005 av Ylva Granath, som även har sammanställt rapporten. Länsstyrelsen i Östergötland fattar vidare beslut i ärendet.

Bakgrund

Fredric Botvidsson och Tomas Pennerud planerar att uppföra villabebyggelse inom fastigheterna Styrstad 11:6 och Agetomta 2:3. Dessa ligger strax intill kända fornlämningar i form av skålgropar och stensättningar. Förundersökningen för de båda angränsande fastigheterna utfördes vid samma tillfälle, för att minska kostnaderna och tidsåtgången.

Topografi och fornlämningsmiljö

Området sydöst om Norrköping (fig. 1) är en mycket fornlämningsrik bygd. På många av höjdlägena i landskapet finns fornlämningar i form av gravar från olika tider, stensträngar, fornborg, hällristningar mm. Ca 2 km söder om undersökningsområdet ligger Gullborg, en av länets största fornborgar. I närheten finns det bevarandevärda kulturmiljöområdet kring Styrstad kyrkomiljö, nr K 66 Natur och kulturmiljöer i Östergötland.

Lägena för de planerade villorna ligger inom fornlämningsområdet tillhörande RAÄ 113, skålgropsförekomst (en enkel form av hällristning) och stensättning (en grav) och RAÄ 112, skålgropliktade bildning (fig. 2). Fornlämningarna är belägna på ett impediment i en åker. På impedimentet växer träd och sly, blommor som tjärblomster, mandelblom, gökärt och svinrot och sprängsten från åkern är upplagd i kanterna. Tomten Agetomta 2:3 består av åker och impediment. De planerade husen ska placeras på den högsta punkten av åkern, vilken utgör ett ur topografisk synvinkel lämpligt boplatsläge. Samma höjdläge fortsätter mot sydöst inom tomten Styrstad 11:6, som idag består av en äppelodling. Det är vanligt att boplatser från brons- och järnålder förekommer i samband med skålgropar. Den samlade fornlämningsbilden i området visar också på detta.

Syfte och metod

Syftet med förundersökningen var avgränsa fornlämningsområdet tillhörande RAÄ 113 och att konstatera om ytterligare lagskyddade fornlämningar berördes av den planerade exploateringen. Alla schakt drogs i åkermark och i fruktodlingen, söder om impedimentet där fornlämning RAÄ 113 är belägen.

Arbetet skedde genom sökschaktning med grävmaskin. Schakt och anläggningar mättes in digitalt och registrerades i RAÄ/UVs digitala informationssystem Intrasis.

Genomförande och resultat

Sammanlagt togs 15 sökschakt upp, en yta på ca 530 m².

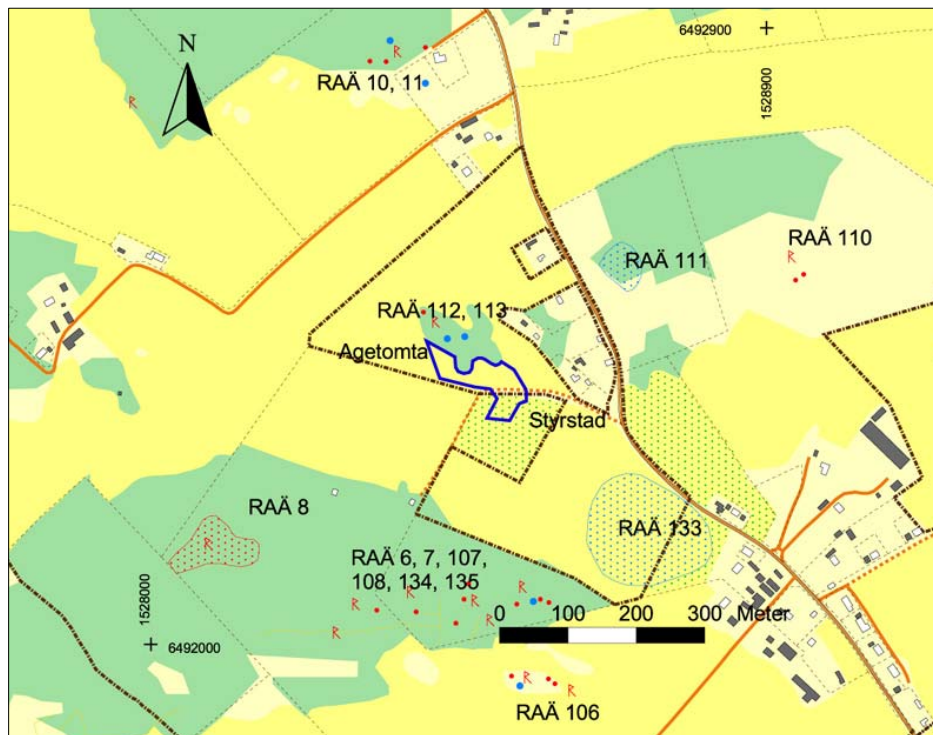
Schakten inom Agetomta 2:3 drogs först på de högst belägna delarna av åkern, där husen skulle placeras och där möjligheten att hitta boplatsspår bedömdes vara störst. I dessa schakt påträffades ett par otydliga anläggningar, två som tolkades som stolphål och ett osäkert stolphål. Anläggningarna undersöktes och togs bort inom ramen för förundersökningen. I denna del av åkern fanns skärvsten i matjordslagret. Två nedgrävningar som hittades tolkades som recenta då de innehöll tegel, troligtvis från täckdiken. Matjordslagret var tunt på krönet och eventuella ytterligare boplatslämningar har förstörts av plogen. Ytterligare schakt drogs nedanför höjdläget i olika riktningar, för att avgränsa det område där anläggningarna påträffades. I dessa schakt påträffades endast än en liten ansamling skärvsten i schakt 209. För utförligare schakt- och anläggningsbeskrivningar, se bilaga 1 och 2 och figur 3.

Schakten inom Styrstad 11:6 grävdes mellan raderna av äppelträd i fruktodlingen. Inga fynd eller anläggningar påträffades. För utförligare schaktbeskrivningar, se bilaga 1 och figur 3.

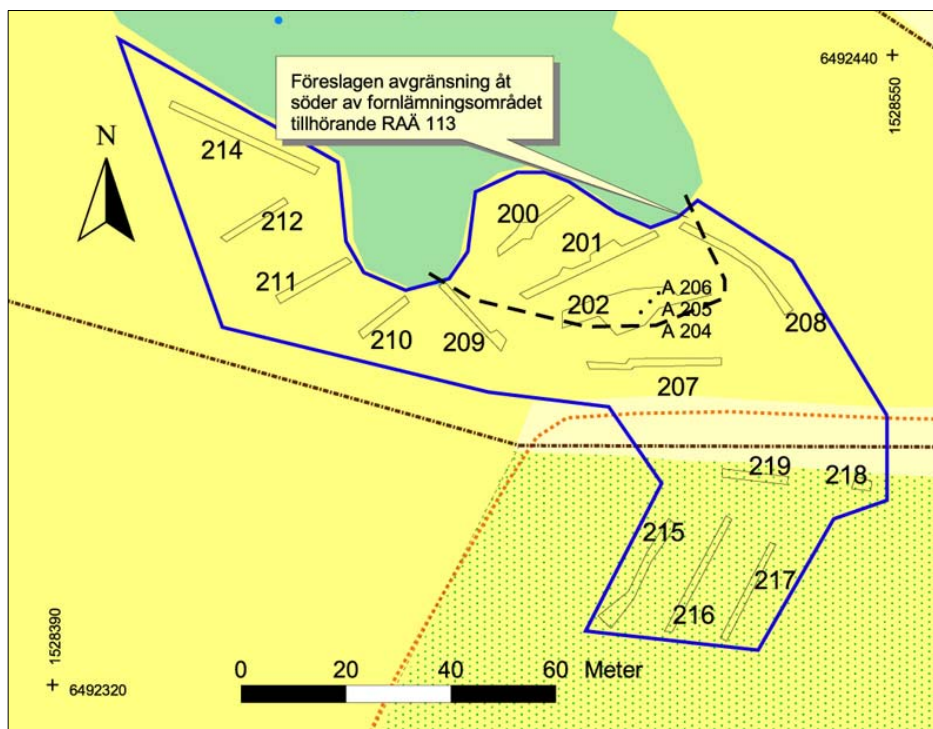
Fornlämningsområdet tillhörande RAÄ 113 är genom förundersökningen avgränsat åt söder (fig. 3). Anläggningarna var otydliga, men tillsammans med skärvstenen i matjordslagret indikerar detta att här har legat en förhistorisk boplat, kanske samtida med skålgroparna och stensättningen RAÄ 113.

RAÄ UV Öst anser efter avslutad förundersökning att exploateringsområdet inte innehåller ytterligare lämningar av sådant slag och kvalitet att ytterligare arkeologiska åtgärder är motiverade. Länsstyrelsen i Östergötland fattar vidare beslut i ärendet .

Linköping i juni 2005-06-27
Ylva Granath

Figur 2. Utdrag ur den digitala fastighetskartan med undersökningsområdet och de omkringliggande fornlämningsområdena markerade: 6-stensättningar och treudd, 7-stensättningar, 8-gravfält, 10-skärvstenshöj och stensättningar, 11-gravfält bortodlat, 106, 107, 108- skålgropar, 110-skålgropar, uppgift om stensträngar, 111-naturbildningar, 112-skålgropsliknande bildning, 113-skålgropar, stensättningar, 133-gravfält borttaget.

Figur 3. Schakt och anläggningar och den föreslagna avgränsningen åt söder av fornlämningsområdet tillhörande RAÄ 113.

Referenser

Litteratur

Länsstyrelsen i Östergötlands län. 1983. *Natur Kultur. Miljöer i Östergötland*. Linköping. 1986.

Arkiv

Fornminnesregistret

Administrativa uppgifter

Riksantikvarieämbetets dnr: 422-1582-2005 & 422-1439-2005

Länsstyrelsens dnr och datum för beslutet: 431-5898-05 & 431-5502-05, 2005-05-23

Projektnummer: 1520670

Undersökningstid: 26–27 maj 2005

Projektgrupp: Ylva Granath

Exploateringsyta: 6000 m²

Undersökt yta: 530 m²

Läge: Ekonomiska kartan, blad 8G 8f Styrstad

Koordinatsystem: Rt 90 2,5 gon V

Koordinater för undersökningsytans mittpunkt: x-6492407 y-1528485

Fynd: inga fynd.

Bilagor

Bilaga 1. Schaktbeskrivningar

Schakt 200

Grävdes närmast impedimentet på platån, där matjorden var tunn. En berghäll stack upp i ena delen av schaktet. I matjordslagret fanns mycket skörbränd och skärvig sten.

Schakt 201

Grävdes på platån, där matjorden var tunn. En berghäll stack upp i ena delen av schaktet. I matjordslagret fanns mycket skörbränd och skärvig sten. I den lägst liggande delen av schaktet hittades två gropar, ca 0,5 m i diameter, vilka innehöll hårdare packad lera och fynd av tegel. Dessa tolkades inte som fornlämningar.

Schakt 202

Grävdes på platån, där matjorden var tunn. I matjordslagret fanns en del skärvig och skörbränd sten. En berghäll stack upp i ena delen av schaktet. I matjordslagret fanns mycket skörbränd och skärvig sten. Tre anläggningar påträffades, A 204, A 205, A206.

Schakt 207

Grävdes på platån, längst i söder av åkern, för att avgränsa området med anläggningar i schakt 202. I matjordslagret fanns en del skärvig och skörbränd sten.

Schakt 208

Grävdes i östra delen av åkern för att avgränsa området med anläggningar i schakt 202.

Schakt 209

Grävdes i slänten söder om impedimentet med skålgroparna RAÄ 113, för att avgränsa deras tillhörande fornlämningsområde. Mot botten av mot matjordslagret påträffades en liten ansamling av skärvsten, ca 10 st och lite sot, utan tydlig avgränsning eller någon nedgrävningskant.

Schakt 210, 211, 212, 214

Grävdes i slänten sydväst om impedimentet med skålgroparna RAÄ 113, för att avgränsa deras tillhörande fornlämningsområde. Samtliga schakt innehöll inte några fynd eller anläggningar.

Schakt 215, 216, 217, 218, 219

Dessa schakt grävdes i äppelodlingen. Matjorden var här mer humös och tjockare än i åkern. Under matjorden påträffades ett stenigare skikt och under detta vidtog den sterila undergrunden. Inga fynd eller anläggningar.

Bilaga 2. Anläggningsbeskrivningar

A 204

Nedgrävning, rund, ca 0,15 m i diameter, 0,04 m djup. Fyllning av mörk siltig lera. Osäker anläggning.

A 205

Stolphål, runt, ca 0,35 m i diameter, 0,12 m djupt. Fyllning av mörk siltig lera. Begränsningen i ytan var otydlig, men tydlig i profil.

A 206

Stolphål, runt, ca 0,30 m i diameter, 0,15 m djupt. Fyllning av mörk siltig lera och någon skärvsten. Begränsningen i ytan var otydlig, men tydlig i profil.